

FODRING AF HUNDE I VÆKST

I denne artikel tager agronom Åsa Edlund, udviklingschef på Tre-Kök-Doggy, nogle af de mest hyppigt stillede spørgsmål omkring hvalpe og juniorfoder op og afslutter med nogle konkrete råd om fodring.

Under hvalpens opvækst er det yderst vigtigt at den får en vel-sammensat kost, uanset om den fodres med købt fuldkost eller hjemmelavet mad. Hvalpen behøver en passende mængde energi og næringsstoffer for at udvikles på den rigtige måde.

Forkert fodring under opvæksten kan give hunden skader for livet.

Valg af foder

Når man vælger foder, er det vigtigt at det indeholder en tilstrækkelig mængde af de næringsstoffer som hvalpen behøver i det rette indbyrdes forhold.

Mest enkelt er det at anvende et fuldfoder beregnet til alle hundens livsstadier, et voksen- eller hvalpefoder. Da et fuldfoder indeholder alle næringsstoffer, inkl. mineraler og vitaminer i korrekt afvejede mængder, ved man at hvalpens næringsbehov bliver tilgodeset. Hvis man derimod selv tilsætter forskellige tilskud, madrester eller hjemmelavet mad, skal man selv være i stand til at afgøre om foderblandingen er rigtigt sammensat. Det kræver både viden og tid.

Skift ikke foder uden at det er nødvendigt. Vælg et hvalpefoder som fungerer godt under hele opvæksten.

Ved eventuelt foderskifte bør man iblande det nye foder løbende over ti dage. Man begynder med at blande en tiendedel af det nye foder i ni tien-

dedele af det gamle og skifter derefter en tiendedel ud hver dag.

Tilskud kan "ødelægge" et godt foder

Når man fodrer sin hvalp med foder beregnet til hunde i vækstfasen behøver man ikke at tilsætte noget ekstra. Et tilskud kan forskyde balancen i et fuldfoder, da en større mængde af visse næringsstoffer kan øge behovet for andre næringsstoffer. En del næringsstoffer kan til og med blive "giftige" hvis de overdoseres, det gælder bl.a. A-vitamin, D-vitamin og jern.

Der findes ingen videnskabelige beviser for at selv ekstremt hurtigtvoksende racer, f.eks. grand danois, behøver forholdsmæssigt mere af bestemte næringsstoffer end andre racer.

Hvornår kan man begynde med hvalpefoder?

Man kan begynde at give opblødt foder som supplement til tævemælken når hvalpen er tre-fire uger gammel.

Tævens mælk indeholder en høj andel fedt og protein. For at efterligne næringsindholdet i tævemælken er det godt i de første par uger at iblande foderet tykmælk, æggeblomme eller kogt kød/fisk.

Under afvænningen vil en stadig større del af næringsbehovet blive dækket udelukkende gennem fuldfoderet. En successiv overgang til fuldfoder bør ske hos opdrætteren.

Efter afvænningen vokser hvalpene meget hurtigt. Da er det vigtigt at hvalpen får en vel sammensat kost og ikke for meget energi. Hvis hvalpeejeren ikke eksperimenterer med foder-tilskud, men i stedet ene og alene koncentrerer sig om at give hvalpen den rigtige mængde foder, minimeres risikoen for fodringsrelaterede tilvækstforstyrrelser. Mange hvalpekøbere har desværre svært ved at holde sig til de foderanvisninger som opdrætteren giver dem og giver hvalpen lidt ekstra tilskud "for en sikkerheds skyld", hvilket kan resultere i både for stort næringsindhold og en skævt forhold mellem næringsstofferne.

Giv ikke hvalpen for meget mad!

Det er meget vigtigt, specielt for større, hurtigtvoksende racer, at hvalpen får den rigtige mængde energi, dvs. korrekt mængde foder. Det er mængden af energi der er betydningssfuld for hvalpens tilvækststighed. En hvalp behøver mere energi pr. kilo kropsvægt end en voksen hund af samme størrelse. Det højere energibehov pr. kg kropsvægt bliver mindre efterhånden som hvalpen vokser.

Doseringsvejledningerne på foder-sækken kan ikke blive andet end en anvisning, da det individuelle energibehov varierer meget. Fodermængden må tilpasses efter hvalpens huld (foderstand) og hvalpens tilvækststighed.

Når det gælder hullet er det vigtigt, at det ikke tillades at hvalpen bliver overvægtig. Sker det skal man mindske energimængden.

Det er ikke tilstrækkeligt bare at bedømme hvalpens huld for at se om den får for meget energi. Hurtigtvoksende racer lægger sig ikke altid ud når de får for meget mad, de vokser i stedet for hurtigt.

Hvis man har en hvalp af en større, hurtigtvoksende race bør man veje hvalpen hveranden uge og sammenligne tilvæksten med den normale væksthastighed i racen. Lav et enkelt skema / diagram som kan ajourføres efter hver vejning.

Hvordan finder man ud af hvad der er typisk for racen? Det bedste er at tage kontakt til en erfaren opdrætter som kender racen.

Vokser hvalpen hurtigere end gennemsnittet bør man skære ned på fodermængden og vice versa.

Risikoen for at hvalpe af hurtigtvoksende racer kan udvikle skeletsygdomme som hofteledsdysplasi (HD) eller osteocondrose øges hvis den overfodres, dvs. får for meget energi. Hvis hvalpen i stedet får alt for lidt energi, underfodres, kan den blive noget mindre end hvad korrekt fodring vil føre til.

Hvis man hjælper sin hund til at udvikles i en rolig og jævn rytme får man på sigt en holdbar hund.

TEMA: FODER

Forandringer i skelettets udvikling

Forandringer i skeletudviklingen er ofte en kombination af arv og miljø. Problemet kan forværres hvis hvalpen gror for hurtigt. Når en forandring opdages bør man fodre restriktivt med et godt sammensat foder. Sikrest er det at man fra starten anvender et fuldfoder af god kvalitet, beregnet til hunde i vækstfasen.

Fald ikke for fristelsen til at prøve "vidunder" tilskud! For store mængder af kalcium eller D-vitamin kan f. eks. yderligere forværre en sygelige tilstand som skyldes for hurtig vækst.

"Er det skadeligt at fodre med hvalpefoder?"

Det er et spørgsmål som nu og da stilles og baggrunden er at en del dyrlæger og opdrættere, mod bedre vidende, stadig mener at "hvalpe vokser for hurtigt af hvalpefoder" at "foder med højt proteinindhold kan forårsage "vokseværk" hos hunde" eller at "man bør ikke give hvalpefoder til hurtigt voksende racer".

Desværre er fodring af hvalpe et område, der er omgivet af mere tro end egentlig viden.

Hvalpefoder er ikke, som mange tror, et ensartet produkt. Hvalpefoder fra en producent kan være mindre energiholdigt end et voksen foder fra en anden producent.

Sammensætningen og næringsværdien varierer meget mellem forskellige produkter. Derfor er det ikke muligt at udtale sig generelt om hvalpefoder, man må se på hvad det konkrete produkt indeholder.

Hvalpefoder skal ses som en hjælp for hvalpeejere til at finde et godt produkt at starte med. Ofte er de baserede på letfordøjelige råvarer og derfor noget dyrere end almindeligt tørfoder.

En hvalp vokser ikke hurtigere af et hvalpefoder end et voksenfoder.

Derimod vokser den hurtigt af for meget energi, dvs. for meget mad. Og der er større risiko for at hvalpen får for meget energi, hvis man anvender et energirigt foder. Hvis man forstår at tilpasse fodermængden er det ikke noget problem.

En hvalp vokser heller ikke hurtigere af et foder med højt indhold af protein/kød.

Det er en normal fordom at proteinindholdet i hundemaden styrer tilvæksten, men det er ikke tilfældet! Med en korrekt sammensat kost får hvalpen den mængde essentielle aminosyrer (red. proteiner) som den har brug for. Overskuddet af aminosyrer nedbrydes og anvendes som energigiver. Kroppen kan ikke bygge muskler af et proteinoverskud.

Protein er en ineffektiv energi som ikke giver mere energi end kulhydrater og mindre en halvdelen af den energi fedt giver pr. vægtenhed. Med andre ord er protein lige så "farligt" i forbindelse med for hurtig vækst som kulhydrater, men kun halvt så "farligt" som fedt.

I en undersøgelse i Holland har man undersøgt om proteinindholdet i foder påvirker skelettets udvikling hos grand danois hvalpe. Det var ikke muligt at påvise nogle forskelle i skelettets udvikling mellem hvalpe som

havde fået foder med forskelligt proteinindhold (12,9 proc., 21 proc., og 30 proc. I foder med 10 proc. vandindhold).

Tro ikke at mængden af protein er den begrænsende faktor for hvalpens udvikling - vær derimod restriktiv med mængden af energi!

Bør tørfoder blødes op?

Hvis man fodre med tørfoderet i tør tilstand skal man sørge for at hvalpen altid har adgang til friskt vand. Det er hurtigt at give foderet tørt og det er mest hygiejnisk.

Hvis man tilsætter vand bør man anvende lunkent vand. Kold mad kan give anledning til mave-/tarmproblemer og varmt vand kan ødelægge nogle vitaminer. Man behøver ikke at

En hvalp behøver mere energi pr. kg kropsvægt end en voksen hund af samme størrelse. Det højere energibehov pr. kg kropsvægt aftager efterhånden som hvalpen vokser.

Foto: Jens O. Pedersen

TEMA: FODER

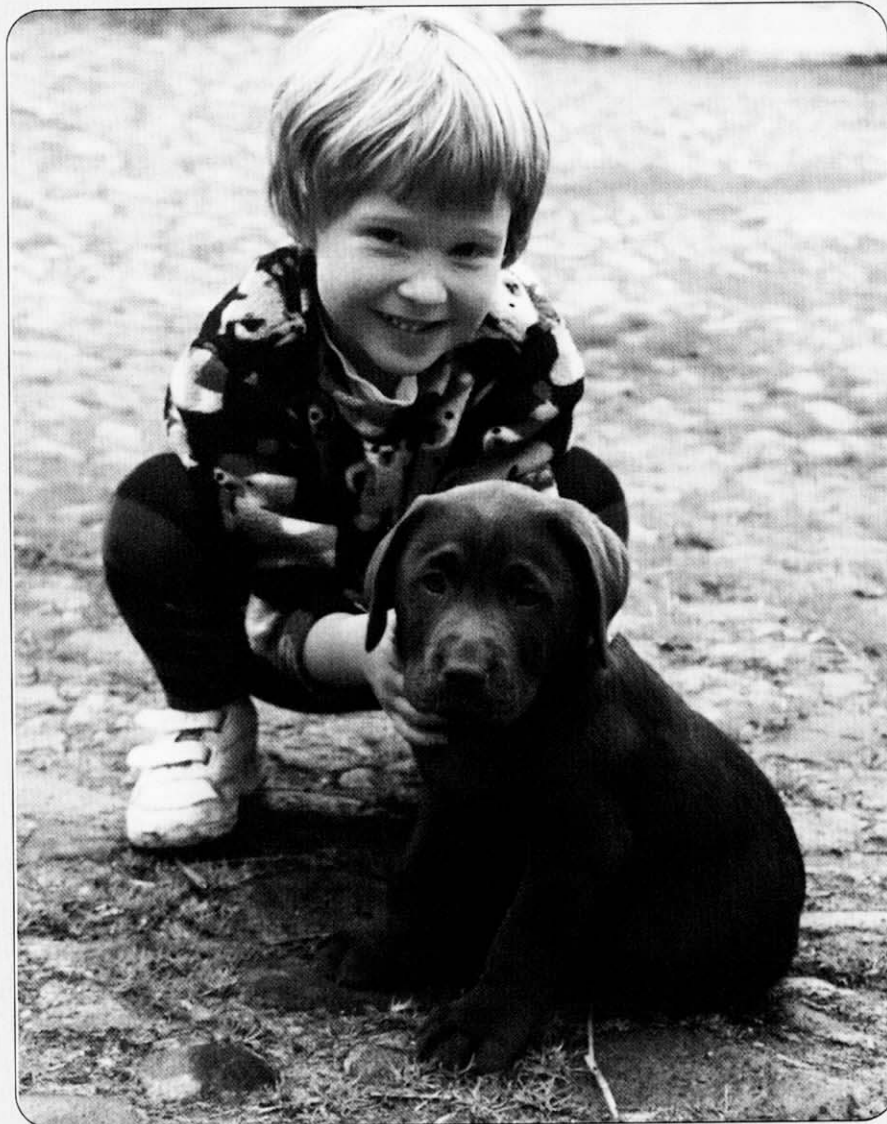
vente med at fodre til alt foderet er helt opblødt.

Hvalpe rammes nemmere af mave-/tarmproblemer end voksne hunde, da deres immunforsvar ikke er fuldt udviklet.

Immunforsvaret er "svagest" i 1-2 måneders alderen da den beskyttelse hvalpen har fået via antistofferne i råmælken er aftaget og dens egen produktion af antistoffer endnu ikke er kommet i gang. Derfor er det forkasteligt at lade opblødt hundemad stå fremme i stuetemperatur i flere timer! Maden bliver sur og den naturlige

bakterieflora som omgiver os, udvikler sig i hundemaden og hvalpen risikerer at få madforgiftning.

Mange opbløder tørfoderet i tykmælk. Det burde gå godt, men kan af og til forårsage diarré. Det skyldes at hvalpens evne til at nedbryde mælkesukker aftager radikalt ved tre ugers alderen. Mælkesukkeret bliver i stedet næring til tarmens bakterieflora og stimulerer man den for meget kan hunden rammes af diarré. Hunde kan også få såkaldt osmotisk diarré hvis den får store mængder mælkeprodukter.

De første uger i det nye hjem

At forlade tæven og sine kuldsøskende indebærer en stor omvæltning. Det er en stresset periode og hvalpen rammes lettere af mave-/tarmforstyrrelser. Derfor er det vigtigt ikke at lave større forandringer i hvalpens tilværelse og miljø end nødvendigt.

Det er godt allerede fra starten at skabe gode rutiner i forbindelse med fodring.

Eksempel:

- De første uger bør man give hvalpen det samme foder som den fik ved opdrætteren
- Foder hvalpen tre-fire gange dagligt på faste tidspunkter.
- Giv ikke hvalpen mad lige før eller efter leg eller motion.
- Væn hvalpen til at det er dig, som bestemmer når den må begynde at spise og at du kan tage maden fra den. Men lad hvalpen være i fred når den spiser.
- Fjern eventuelle levninger fra skålen når hvalpen er færdig med at spise.

En færdigblandet portion skal behandles som en ferskvare og bør altså ikke stå i stuetemperatur i flere timer. Dette gælder også for tørfoder som er opblødt i vand.

Sørg for at du har lige så god hygiejne når du tilbereder hvalpens mad som du har når du laver mad til dig selv!

Hvor længe kan man fodre med hvalpefoder?

Det omtrentlige tidspunkt for hvornår man kan gå over til at give hvalpen voksenfoder er når hunden er 9-10 måneder gammel. Men i princippet kan man give hvalpefoder så længe man lyster. Hvis foderet har et højt proteinindhold bør man dog ikke give det til en hund med nedsat nyrefunktion. ■

Hvalpen oplever en stresset periode når den skal forlade tæven og sine kuldsøskende. Man bør derfor i de første uger give hvalpen det samme foder, som den fik hos opdrætteren.

Foto: Torsten Ellermann Eriksen